

българскитѣ царе въ Метог. рор. II, 457.), сжко такива сж и обичаитѣ имъ (Тунманъ, Gesch. и пр. 36.). Византийцитѣ наричатъ угритѣ и и българитѣ *хуни* (Мет. рор. I, 451. и II, 441.). Карамзинъ повтаря буквално Тунмана дору и въ забълъжката 65., гдѣто различава българитѣ отъ власитѣ. Първитѣ сж турци, а вторитѣ остатъци отъ старитѣ гети или траки. (Тунм. 323.).

Глава III.

Венелинъ и неговата школа.

Вѣрни на своето рѣшение, да изтъкваме въ всѣки отдѣлъ само по-важнитѣ трудове, ние и въ произведената отъ Тунмана реакция, която се явява собствено като едно подпрѣсване на една по-стара теория върху славянска национална основа,¹⁾ ще приведемъ само най-крупнитѣ явления, като и тукъ не забравяме прѣди всичко своята най-близка цѣль. Въпросътъ за *елика* на прабългаритѣ неволно ни застави, да се ограничимъ само съ тия произведения, въ които дѣйствително езиковитѣ аргументи играятъ една по-голяма роля и въ това отношение собствено само два труда заслужаватъ да се цитуватъ: *Венелиновитѣ „Древние и нынѣшние Болгаре“*²⁾ и изслѣдванитя на *Кръстьевича* (кожкото тѣ и да не сж самостоятелни и да сж повнени отъ Савелева Ростиславича), въ които намѣрваме и първитѣ опити, да се обяснятъ старитѣ български имена съ помощта на славянската етимология.

Както е извѣстно, подвѣта на Венелина съвпада съ началото на романтичната въ славянската история. Възбуденитѣ национални чувства се отражаватъ и въ антагонизма на историчнитѣ изслѣдвания. На турско-татарската хипотеза — като плодъ на *нѣмската* наука, се противопостави една чисто славянска. Историчната критика е *оляжна*, да дава аргументи въ полза на едната или другата теория.

Отъ тамъ и безперемоннитѣ изнасилвания на фактоветѣ. Редомъ съ непридирчивата ревностъ върви впрочемъ и неподозиранието на извѣстни правила, които днесъ се сѣматъ за елементарни. Отъ тамъ и сѣмнитѣ етимологии безъ огледъ на фонетичнитѣ закони. Прѣдизвикана по реакция отъ турско-татарската хипотеза на Тунманъ-Енгела, Венелиновата критика на първо мѣсто лучи, да обезсили аргументитѣ на тия послѣднитѣ, и по-специално Енгеловитѣ, като по-обстойни.

¹⁾ Славянската теория се подържа обаче и прѣди Венелина отъ нѣкои европейски учени. Така напр. D' Ohsson въ своя много интересенъ за насъ трудъ, въ който той подѣ флицията на едно племештвие до Бузгаръ е систематизиралъ всички свѣдѣния на арабскитѣ списатели за волжскитѣ българи: Des peuples du Caucase et des pays au nord de la mer noire et de la mer caspienne dans le X-me siècle ou voyage d'Abou el Cassim, Paris, 1828, p. 72: „Selon Massoudi, les Bourtas et les Boulgares étaient des peuples turcs, ce qui ne nous paraît pas exact.“ p. 79: „Yacout . . dans son art. Boulgar . . dit tantôt roi des saclabes, tantôt roi des Boulgares . . Cette synonymie prouve que Yacout regardait les Boulgares comme étant de race slave; ce qui nous paraît hors de doute.“

²⁾ Древние и нынѣшние Болгаре въ политическомъ, народонисномъ, историческомъ и религиозномъ ихъ отношеніи къ Россіямъ. Историко-Критическія Изсканія Юрія Венелина, томъ I., Москва, 1829.